

Türkiye'de LGBTİ Bireylerin Sosyal ve Ekonomik Sorunları Araştırması

2014

SPoD
Sosyal Politika Araştırma Kurumu ve
Cinsiyet Yönelim Çalışmaları Derneği

Bu araştırmaya Türkiye'de LGBTİ (Lezbiyen, Gey, biseksüel, trans ve interseks) bireylerin farklı sosyal hakları alanlarında yaşadıkları sorunları bilimsel yöntemlerle görünen kılınay hedefliyor. Araştırma çerçevesinde 27 Mayıs -1 Temmuz 2014 tarihlerinde kendileri lezbiyen, gey, biseksüel, trans ve interseks olarak tanımlayan kişilere yönelik internet üzerinden anket uygulandı. İnternet üzerinden anket yöntemi LGBTİ bireyleri yönelik araştırmalarda başta Temel Haklar Ajansı (Fundamental Rights Agency) olmak üzere saygın araştırma kurumları tarafından kullanılan bir yöntemdir.

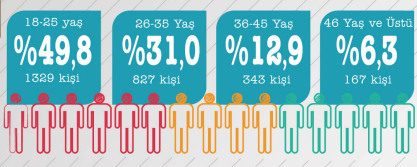
Ankete İlişkin Genel Bilgiler

Ankete Türkiye'de ikamet eden, Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları olan ve kendileri LGBTİ ya da toplumun çoğunluğundan farklı bir cinsel yönelim veya cinsiyet kimliği üzerinden tanımlanan

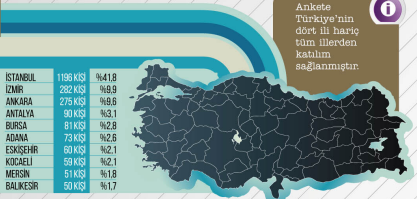
2875

kişi katıldı.

Katılımcıların Yaş Grupları

İllerden Katılım Oranları

Ayrımcılık, Hukuk ve Adalet erişim

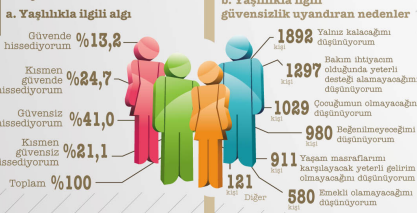

c. Vaka hakkında şikayete bulunmama nedeni

Neden	Kişi Sayısı	%
Hicbir şeyi değiştirmeyeceğini düşündüm	604	50,7
Cinsiyet kimliğimi/cinsel yönelimimin öğrenilmesini istemedim	587	49,3
Şikayet etmeye değmezdi: "Her zaman olan şeyler"	440	36,9
Olayın ciddiye alınmamasına dair kaygılarım vardı	437	36,5
Nereye/kime şikayet edebileceğimi bilmiyordum	328	27,6
Suç işleyen bireylerden çekindim / korktum	176	14,6
Çok fazla uğraş gerektiriyordu ve zamanım yoktu	169	13,4
Duygusal olarak şikayet edemeyecek kadar sarımsılığım	161	12,7
Aile/arkadaşlarımdan yardım olarak sorulma kendim ilgilendim	107	9,0
Diğer	56	4,7

Sıkayete bulunmayanların yarısı şikayete bulunmalarını hiçbir şeyi değiştirmeyeceğini düşünüyordu.

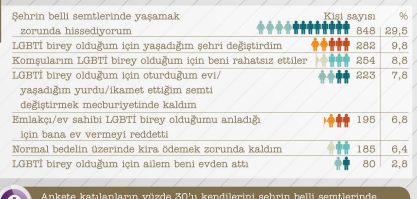
Yaşlılık

Ankete katılanların %62'si yaşlılıkta ile ilgili kendini güvende hissetmiyor.

Ankete katılanların %75'i yaşlılıkta yalnız kalacağını düşünüyor.

Barınma Konusunda Sorunlar

Ankete katılanların yüzde 30'u kendilerini şehrin belli semtlerinde yaşamak zorunda hissediyor.

Sosyal Hayat Güveni Sosyalleşme Alanları

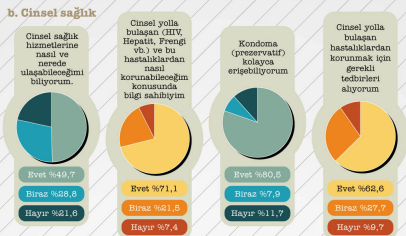

Sağlık

a. Sağlık hizmetlerinde yaşanan ayrımcılık

Durum	Kişi Sayısı	%
Uygunuz bir merak gösterirdi	287	10,0
Ayrımcılığa uğrayacağım korkusu/olumsuz tecrübelerden çekinmem nedeniyle tedavi görmeğe kaçınırdım.	219	7,6
Eğencesizliğim ve/veya trans kimliğim tedavi edilmediği için	208	7,2

Ankete katılan her 100 bireyden 81'i ayrımcılığa uğrayacağı korkusuyla tedavi olmuyor ya da tedavisini geciktiriyor.

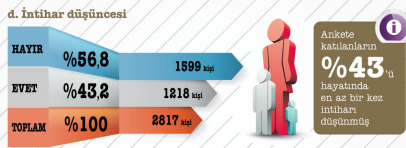

Ankete katılanların yarısı cinsel sağlık hizmetlerine nasıl ulaşabileceğini biliyor.

c. Ruh sağlığı

Ruh sağlığı hizmetlerine ihtiyacım	Kişi Sayısı	%
Ruh sağlığı hizmetlerimin ihtiyacımı karşılamıyor/yardımlanmıyorum	1234	42,9
Ruh sağlığı hizmetlerimin ihtiyacımı karşılamıyor olduğumu düşünüyordum, ancak pahalı olduğu için erişemedim	741	25,8
Ruh sağlığı hizmetlerimin ihtiyacımı karşılamıyor olduğumu düşünüyordum, ancak cinsel kimliğimin öğrenilmesinden korktuğum için hizmetlere başvuruyordum	686	23,9
Ruh sağlığı hizmetlerine ihtiyacım olduğumu düşünüyordum, ancak cinsel yönelimim ya da cinsiyet kimliğim nedeniyle ayrımcı muamele göreceğimi düşündüğüm için başvuruyordum	502	17,6
Ruh sağlığı hizmetlerine ihtiyacım olduğumu düşünüyordum, ancak cinsel yönelimim ya da cinsiyet kimliğim nedeniyle ayrımcı muamele göreceğimi düşündüğüm için başvuruyordum	463	16,1

Ankete katılanların %24'ü ruh sağlığı hizmetlerine ihtiyacı olmasına rağmen, bu hizmetler pahalı olduğu için hizmete erişemediklerini belirtiyor.

Sağlık Sigortası

Trans Bireyler ve Cinsiyet Geçişi

a. Cinsiyet geçişi sürecine giriş

Cinsiyet geçişi sürecine girmeyi düşünüyordum.	Kişi Sayısı	%
Evet	131	48,2
Cinsiyet geçişi sürecimin içindeyim.	127	46,7
Ait hissettiğim cinsiyeti gösteren mifuz özdeşim aldım.	14	5,1

Ankete katılan her 2 trans bireyden 1'i cinsiyet geçişi sürecine girmeyi düşünmüyor.

b. Cinsiyet geçişi sürecindeki tecrübeler

Tecrübe	Kişi Sayısı	%
Cinsiyet geçişi ameliyatını güvendiğim bir doktora yaptırmak için ciddi miktarda para biriktirmek gerekiyordu/biriktirdim.	79	66,0
Hormon ilaçlarını onlardan para ödeyerek satın aldım.	75	61,8
Cinsiyet geçişi süreciyle ilgili yeterli bilgiye ulaşmakta zorlandım	71	60,4
Cinsiyet geçişi ameliyatımı özel bir hastanede yaptırmaya zorlandım/yaptırdım.	61	43,5
Cinsiyet geçişi sürecimin tamamını yapmak için yaşadığım şekilde süresi tamamlayabileceğimi bir hastanede bulamadım.	21	14,9
Tercih ettiğim cinsiyetle uyumlu tutumlarla karşılaşmadım.	18	12,8
Cinsiyet geçişi sürecinde adivideye yargı palasından ayrımcı tutumuya karşılaştım.	19	13,6
Cinsiyet geçişi ameliyatımı devlet/devlet üniversitesi hastanesinde yaptırmaya çalıştım/yaptırdım.	18	12,8
Tercih ettiğim cinsiyetle uyumlu tutumlarla karşılaşmadım.	17	12,1
Cinsiyet geçişi sürecinde adivideye yargı palasından ayrımcı tutumuya karşılaştım.	16	10,6

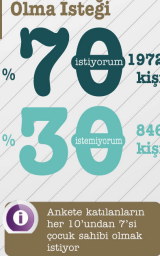
Ankete katılan her 2 trans bireyden 1'i cinsiyet geçişi ameliyatı için ciddi miktarda para biriktirmek durumunda olduğunu, hormon ilaçlarını ödeyerek satın alması ve cinsiyet geçişi sürecinde adivideye yargı palasından ayrımcı tutumuya karşılaştığını belirtiyor.

Aylık Gelir Durumunun Temel İhtiyaçları Karşılama

Ankete katılanların yüzde 35'i aylık gelirlerinin temel ihtiyaçlarını karşılamaya yetmediğini zor yettiğini belirtiyor.

Çocuk Sahibi Olma İsteği

Örgütlenme

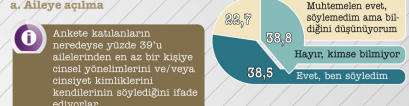
Ankete katılanların neredeyse yüzde 59'u LGBTİ haklarına ilişkin bir topluluğa katılmaya hazır olduğunu belirtiyor.

Toplu Taşımada Yaşanan Sorunlar

Taiz	Kişi Sayısı	%
Cinsel kimliğimize girebileceğimiz bir toplu taşıma hizmetiyle 490 kişiye ulaşabiliriz derseniz daha önce inmek isteseydik	308	10,7
Sofordan ya da masuvinden sözlü şiddet	130	4,5
Yolcuların fiziksel şiddet	62	2,2
Sofordan ya da masuvinden fiziksel şiddet	25	0,9

Ankete katılanların yüzde 18,5'i toplu taşımada taizle maruz kaldığını bildiriyor.

Aile

b. Aileye açılma sonucu yaşananlar

Yaşadığı Durum	Kişi Sayısı	%
Ailemden olumsuz tepki almadım	639	22,2
Ailem sosyal hayatımı ciddi anlamda kısıtladı	327	11,4
Ailem eşcinselliği/translığı/interseksliği hastalık olarak gördüğü için beni kendi iradem dışında tedaviye zorladı	323	11,2
Şehir değiştirmek zorunda kaldım	281	8,7
Ailemin maddi imkanlarından mahrum kaldım	191	6,6
Aile içi şiddet gördüm	190	6,6
Evdan kaçtım	167	5,8
Zorla evlendirilmeye çalışıldım	138	4,8
Ölüm tehdidi aldım	92	3,2
Evlilikten reddedildim	56	1,9
Ülke değiştirmek zorunda kaldım	27	0,9

Çalışma Hayatı

a. Meslek seçimi

LGBTİ birey olduğum için istediğim mesleği seçemedim	Kişi Sayısı	%
Evet	418	14,5
LGBTİ birey olduğum için eğitimimi aldığımdan mesleği yapamıyordum	167	5,8
LGBTİ birey olarak açık kimliğimle rahat yaşayabileceğimi düşündüğüm bir mesleği tercih ettim	787	27,4

b. Çalışma hayatında deneyimler

c. İşyerindeki çalışma arkadaşlarımdan birinin LGBTİ kimliği nedeniyle olumsuz yorum/tepkili aldığına duyduğum/gördüm

Asla	Nadiren	Sıklıkla	Her zaman
%44,5	%60,7	%16,6	%12,4

d. İşyerinde LGBTİ bireyler karşı genel olumsuz bir yaklaşım olduğuna tereddüt ettiyim

Asla	Nadiren	Sıklıkla	Her zaman
%60,9	%63,2	%20,8	%13,4

e. Hericins bir partnerim olduğu için çalışma koşulları ve izin alanlarımda (kız, emeklilik vb.) baskıya uğradığımı düşünüyordum

Asla	Nadiren	Sıklıkla	Her zaman
%70,9	%63,8	%13,4	%6,2

Ankete katılanların neredeyse yarısı işyerlerinde LGBTİ bireyler karşı genel olumsuz bir yaklaşım olduğunu tereddüt ettiğini bildiriyor.

Çözümler

a. Trans bireylerin eşitliği için çözümler

Çözüm	Kişi Sayısı	%
Nefret suçları tanınması LGBTİ bireyleri yönelik saldırılardan da etkilenmesi	230	89,8
Anayasamızın LGBTİ bireyleri eşit yurttaşlar olarak tanıması	229	89,6
Kamusal alanlarda (pölitik, öğrenim ve) trans bireylerin hakları	231	89,2
Konutun eşit ve güvenli verilmesi	231	89,2
Bireyin tercih ettiği cinsiyetini devlet tarafından tanınması için yasal süreç kolaylaştırılması	231	89,2
Devlet kurumlarının trans bireylerin haklarını savunması	229	88,1
Okullarda trans bireyler saygı duyulması için çeşitli önlemler alınması	228	86,0
İş yerinde ayrımcılık kavramı düzenlenmesi	224	87,8
Politika, iş dünyası, spor ve alanlarında topluma tanınması	225	86,9
Çocuk trans bireylerin haklarını savunması	227	86,9
Açık kimlikli LGBTİ bireylerin milletvekili ve belediye başkanı olması	224	86,8
Belediye meclis üyesi olması	217	85,1
Cinsel kimlik geçişini dind yetkililerce tanınması ve kabul edilmesi	217	85,1
Saklık hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması	207	82,1

Ankete katılan trans bireylerin yüzde 88'i kişinin tercih ettiği cinsiyetini devlet tarafından tanınması için yasal süreç kolaylaştırılması gerektiğini düşünüyor.

b. LGB bireylerin eşitliği için çözümler

Çözüm	Kişi Sayısı	%
Devlet kurumlarının eşcinsel ve biseksüel bireylerin haklarını savunması	2328	90,4
Kamusal alanlarda (pölitik, öğrenim ve) eşcinsel ve biseksüel bireylerin haklarını savunması	2318	90,3
Anayasamızın LGBTİ bireyleri eşit yurttaşlar olarak tanıması	2290	89,8
Nefret suçları tanınması LGBTİ bireyleri yönelik saldırılardan da etkilenmesi	2285	89,6
Okullarda eşcinsel ve biseksüel bireyler saygı duyulması için çeşitli önlemler alınması	2207	89,6
Politika, iş dünyası, spor ve alanlarında topluma tanınması	2207	89,2
Çocuk trans bireylerin haklarını savunması	2207	89,2
Açık kimlikli LGBTİ bireylerin milletvekili ve belediye başkanı olması	2259	88,2
Eğilim biriktirilmemesi yasal olarak tanıması	2254	88,0
İşyerinde cinsel yönelimi öğrenen ayrımcılık karşıtı düzenlemelerin var olması	2053	80,2
Eğilim ve biseksüel cinsel yönelimlerinin dind yetkililerce tanınması ve kabul edilmesi	1969	77,5
Eğilim ve biseksüel bireylerin evlat edinmesinin önünün açılması	1974	76,9

Ankete katılan LGBTİ bireylerin %89,8'i okullarda eşcinsel ve biseksüel bireyler saygı duyulmasına yönelik çeşitli önlemler alınması gerektiğini inanıyor.

c. LGBTİ derneklerinin öncelikli olarak gündemlerine alması gerekenler

Gereken	Oran (%)
Hukuki destek	71,7
Sosyal hayat	50,5
Yaşlılık/emeklilik	30,0
Evlat edinme	29,1
Sağlık hizmetleri	27,7
Çocuk/evlat edinme	27,7
Çalışma hayatı	25,7
Eğitim	25,7
Barınma	33,5
Toplu taşıma	14,7

Ankete katılanların yarısından fazlasını LGBTİ derneklerinin çalışmalarına girebileceğini ve sosyal hayatlarına katkı yapabileceğini düşünüyor.